

EKONOMİ POLİTİK

IMF İle Yeniden Program Yapılsın!!!

Erinç Yeldan, 29 Ekim 2008

Küresel krizin derinleşmesi ve giderek Türkiye ekonomisini de etki altına almasıyla birlikte “*IMF çapası*” kavramı yeniden iktisat gündemimize yerleşti. Öne sürülen savlara göre “IMF’nin denetim ve gözetimi yabancı yatırımcıya güvence sağlayacak ve belirsizliklerin azaltılmasına yardımcı olacaktır”. “Yapısal reformlar sürdürülmeli ve bir an önce IMF ile yeni bir *stand by* imzalanmalıdır”. Gerekirse bu yeni *stand by*, “ihtiyati” bir düzenleme niteliğinde de olabilir. Yeter ki IMF yanımızda olsun!

Bu savları sağduyu ve serinkanlılıkla irdeleyelim ve şu soruyu açık olarak soralım: *IMF programı kavramından ne anlıyoruz? IMF programı* diye anılan iktisat anlayışının temel unsurları nelerdir? Hangi iktisadi politikalar IMF programına dahildir?

Bilindiği üzere, Türkiye IMF ile daha 1998’in Ağustos ayında *Yakın İzleme Anlaşması* imzalamış ve iktisadi yönetimini IMF’nin denetim ve gözetimine terk etmişti. Türkiye’nin IMF ile olan on yıllık birlikteliğinin ayrıntılı bir dökümünü yapmak bu köşe yazısının sınırlarını aşmaktadır. Böylesi bir çaba *Bağımsız Sosyal Bilimciler’in Yordam Kitap* tarafından Mart 2007’de yayımlanmış olan *IMF Gözetiminde On Uzun Yıl, 1998–2008: Farklı Hükümetler, Tek Siyaset* başlıklı incelenmesinde sergilenmiştir. Bu uzun birlikteliğin ardından elde edilen deneyimlerimize dayanarak “IMF programının” temel unsurları iki kümede toplanabilir:

1. Uluslararası sermaye hareketlerine tam serbesti sağlamak ve Türkiye’nin uluslararası finans şebekesine yüksek reel faiz sunan bir ekonomi olarak eklemesini gözetmek. Yüksek reel faizin cezbediği sıcak para akımlarının olası kıldığı ucuz döviz kaynakları aracılığıyla Türkiye’yi bir ucuz ithalat merkezine dönüştürmek. Bu arada kaçınılmaz olarak genişleyen cari işlemler açığını finanse etmek için dış borçlanma olanaklarını sonuna dek kullanmak.
2. “*Yapısal reformlar*” söylemi altında devletin ekonomideki rolünün ve gözetim ve denetim işlevlerinin azaltılmasını sağlamak; “*işgücü piyasalarının esnekleştirilmesi*” adı altında emeğin kazanımlarının sınırlandırılmasını gözetmek ve emeğin ulusal gelirden aldığı payın azaltılması yoluyla sermaye birikiminin önünü açmaya çalışmak; “*özelleştirme*” söylemleri ile kamu kesiminin stratejik nitelikli varlıklarının yerli ve yabancı sermaye kesimlerine aktarılmasını yönlendirmek ve devletin ulusal ekonomiye müdahale olanaklarını olabildiğince kısıtlayarak, ekonomimizin geleceğini sermayenin kar ve rant elde etmeye yönelik çıkar hesaplarına terk etmek...

IMF programının önlemler listesi daha da detaylandırılabilir. Ancak, on yıllık deneyimlerimizden elde ettiğimiz sonuçlar açıktır: Türkiye, IMF programı altında *dış borçlanmaya dayalı, spekülatif nitelikli* bir büyüme süreci yaşamıştır. Bu sürecin bedeli ise ileri düzeyde dış kırılganlık (cari işlemler açığı) ve göreceli olarak düşük istihdam (yüksek işsizlik) olarak ortaya çıkmıştır. Program, son beş yılda Türkiye’nin dış borç stokunu dolar

bazında iki misli arttırılması sayesinde büyüme için gerekli ithalat finansmanını sağlamış, ancak işsizlik ve cari açığın yüksek tempoda sürdürülmesine seyirci kalmıştır.

Türkiye, *yükselen piyasa ekonomileri* diye anılan grup içerisinde, yüksek cari işlemler açıkları ve dış borç yükü nedeniyle, küresel krizin etkilerini en yoğun yaşayan ekonomiler arasındadır. Bu durum uygulanmış bulunan IMF programının doğrudan bir sonucudur.

Bu gözlemler ışığında, yukarıda sıralanan hedefler doğrultusunda ve “yabancı yatırımcıya güvence vermek” söylemi altında yeniden tasarılanmış olası bir IMF programının Türkiye ekonomisinin kronikleşen dış açık ve ithalata bağımlı yapısının sorunlarına çözüm üretmekten uzak olduğunu vurgulamamız gerekmektedir. IMF ile olası yeni bir anlaşmanın “*biz adam olmayız*” ve “*IMF çapasına ihtiyacımız var*” şantajlarıyla sürdürülmesinin, Cumhuriyetimizin 85. kuruluş yılını kutladığımız günlere denk gelmesi ise kuşkusuz çok hazin ve bir o kadar da düşündürücüdür.